

Päiväys
16.9.2022

Diaarinumero
20778/03.04.04.04.23/2021

JULKINEN KUULUTUS

Vaasan hallinto-oikeuden päätös ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain mukaisessa valitusasiassa

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

16.9.2022

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta.

Päätöksen tiedoksisaantipäivä on **23.9.2022**.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 16.9.2022 nro 970/2022, valitus ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain yhteiskäsittelyn piiriin kuuluvassa lupa-asiassa, Ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain mukaisen yhteisluvan myöntäminen kiviaineksen louhintaan ja murskaukseen, Halsua

Luvan hakija

████████████████████

Kuulutuksen ja päätösasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja päätösasiakirja pidetään nähtävillä **16.9.2022-24.10.2022**

Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla osoitteessa:

<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallintooikeudenkuulutukset/paatoskuulutukset.html>

Muutoksenhakuohjeet

Ohjeet valituksen tekemiseen löytyvät kuulutetun päätöksen muutoksenhakua koskevasta osasta sekä siihen liitetystä valitusosoituksesta. Valitusaika päättyy **24.10.2022**.

16.9.2022

Dnro 20778/03.04.04.04.23/2021

Asia

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 16.9.2022 nro 970/2022, valitus ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain yhteiskäsittelyn piiriin kuuluvassa lupa-asiassa, Ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain mukaisen yhteisluvan myöntäminen kiviaineksen louhintaan ja murskaukseen, Halsua

Luvan hakija

[REDACTED]

Muutoksenhakija

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Päätös, johon on haettu muutosta

Halsuan rakennus- ja ympäristölautakunta 12.5.2021 § 18 (19.5.2021)

Rakennus- ja ympäristölautakunta on myöntänyt luvan hakijalle määräaikaisen maa-aineslain 4 §:n mukaisen luvan maa-ainesten ottamiseen ja ympäristönsuojelulain 27 §:ssä tarkoitetun ympäristöluvan kiviaineksen louhintaan ja murskaukseen kiinteistöillä [REDACTED] ja [REDACTED] hakemuksen ja sen liitteenä olevan ottamissuunnitelman sekä lupamääräysten mukaisesti.

Päätökseen sisältyvät lupamääräykset 1–19 kuuluvat seuraavasti:

1. Maa-ainesten kokonaisottomäärä on enintään 92 000 kiinto-m³ ja louhosalue enintään 1,2 hehtaaria. Ottamisalueen rajat on merkittävä näkyvästi maastoon ennen ottamistoiminnan aloittamista.
2. Ottamisen aikana syntyvät jyrkänteet tulee merkitä maastoon näkyvästi ja niistä tulee varoittaa kylteillä.
3. Alin ottamistaso on +132,00 (N2000). Lopullisiksi jäävät louhosalueen reunat tulee luiskata vähintään kaltevuuteen 1:2. Luiskauksessa voidaan käyttää ylijäämälouhetta sekä alueelta kuorittuja pintamaita. Mikäli käytetään muita ulkopuolisia maa-aineksia, näiden määrästä, laadusta ja alkuperästä on tehtävä 30 vrk ennen suunniteltua käyttöä ilmoitus kunnan

ympäristölupaviranomaiselle, joka voi tarvittaessa antaa asiaa koskevia lisämääräyksiä.

4. Melua aiheuttava räjäytys-, louhinta- ja murskaustyö on rajoitettava hakemuksen mukaisesti arkipäiville ja päiväaikaan seuraavasti:

- Räjähdyttäminen: MA-PE klo 8:00–18:00
- Poraaminen: MA-PE 7:00–21 :00
- Rikotus MA-PE 8:00–18:00
- Murskaaminen: MA-PE klo 6:00–22:00
- Kiviaineksen lastaus ja kuljetus: MA-PE klo 6:00–22:00

5. Louhostoimintaan liittyviä räjäytyksiä ei tule suorittaa 15.5.–15.6. metsäpeuran vasomisajan vuoksi.

6. Toiminnasta ei saa aiheutua kohtuutonta pölyhaittaa tai muita haitallisia päästöjä ilmaan. Mikäli murskattavia aineksia tai kulkuväyliä on kasteltava pölyämisen estämiseksi, pölynsidontaan tulee käyttää puhdasta vettä.

7. Toimintaa tulee harjoittaa niin, että jätettä syntyy mahdollisimman vähän. Jätteistä ei saa aiheutua epäsiisteyttä eikä haittaa ympäristölle tai terveydelle. Toimintakiinteistön jätehuolto ja jätteiden lajittelu on järjestettävä alueellisten ajantasaisten jätehuoltomääräysten mukaisesti (www.millespakka.fi). Jätteiden poltto tai pitkäaikainen varastointi alueella on kielletty.

8. Louhoksen kuivatusvedet ohjataan hakemuksen mukaisesti laskeutusaltaasta ottoalueen länsipuolella olevaan kivikkoon. Vesi tulee johtaa maastoon pintavalutuksen omaisesti ja siten, ettei siitä synny eroosiohaittoja. Hakijan on tarkkailtava vedenlaatua alapuolisissa metsäojissa aistinvaraisesti ja ryhdyttävä korjaaviin toimiin ja ilmoitettava kunnan ympäristöviranomaiselle, mikäli kuivatusvesi aiheuttaa ojien tulvimista tai vesi on selvästi sameaa.

9. Mikäli alueella toiminnan aikana lyhytaikaisesti varastoidaan öljyjä ja polttoaineita, varastoinnista kuten ei myöskään työkonoiden huollosta ja käytöstä saa aiheutua maaperän tai pinta- tai pohjavesien pilaantumista. Polttoainesäiliöiden tulee olla kaksoisvaippasäiliöitä tai kiinteästi säiliön tilavuutta vastaavilla valuma-altailta ja sadevesisuojuilla varustettuja. Säiliöissä tulee olla ylitäytönestimet ja lukot. Alueella tulee olla käytettävissä imeytysmateriaalia öljy- ja polttoainevuotojen varalta sekä riittävä alkusammutuskalusto konepalojen varalle. Mikäli öljy- tai polttoainevuotoja havaitaan, on ryhdyttävä välittömiin puhdistustöihin sekä ilmoittaa asiasta pelastusviranomaiselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

10. Alue on maisemoitava mahdollisuuksien mukaan ottotoiminnan edetessä. Lopullinen maisemointi tulee suorittaa viipymättä ottamisen päätyttyä ja viimeistään ennen lupa-ajan päättymistä. Alueelta poistetaan kaikki toiminnanaikainen kalusto, tarvikkeet ja jätteet. Kerätyt pintamaat ja ylijäämäkiviaines levitetään ja muokataan luonnonmukaisuutta tavoitellen varastoalueelle ja veden yläpuolelle jääviin louhosluiskiiniin. Alue voidaan metsittää joko luontaisesti tai istuttamalla.

11 . Muulta kuin lupamääräysten määrittämiltä osilta toiminnan on tapahduttava ottamissuunnitelmassa esitetyllä tavalla ja ympäristölupahakemuksen sisältöä noudattaen.

12. Lisäksi töissä on noudatettava valtioneuvoston asetusta räjäytys- ja louhintatyön turvallisuudesta (644/2011) ja valtioneuvoston asetusta kivenlouhimon, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta (800/2010 ja 314/2017).

13. Lupamääräysten ja ottamissuunnitelman noudattamisesta riippumatta luvan haltija on vastuussa toiminnasta ulkopuolisille aiheutuvista ennakoimattomista vahingoista.

14. Hakijan tulee vuosittain ilmoittaa otetun maa-aineksen määrä ja laatu ensisijaisesti sähköiseen NOTTO-tietojärjestelmään (maa-ainelain 23 §). Ilmoitus edelliseltä vuodelta tulee tehdä tammikuun loppuun mennessä.

15. Ennen ottamista kohteessa on pidettävä hakijan ja kunnan valvontaviranomaisen yhteinen alkutarkastus, jossa ottamissuunnitelma, lupamääräykset, alueen maastoon merkitseminen ja vakuusasiat käydään läpi. Ottamistoiminnan loputtua ja vakuuden voimassaoloaikana on pidettävä loppukatselmus, jossa todetaan alueen jälkihoidon ja maisemoinnin riittävyys. Alku- ja loppukatselmuksen kutsuu koolle luvan haltija. Tarvittaessa luvan haltija tai valvontaviranomainen voi kutsua koolle ottamistoiminnan aikana muitakin katselmuksia toimintatapojen ja lupamääräysten tarkentamiseksi.

16. Toiminnanharjoittajan on nimettävä henkilö, joka vastaa toiminnan asianmukaisesta suunnittelusta, tarkkailusta, kirjanpidosta sekä ympäristöhaittojen torjunnasta. Vastuuhenkilön yhteystiedot on ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja nämä yhteystiedot on pidettävä ajantasaisina.

17. Lupamääräysten noudattamisen vakuudeksi luvan saajan on toimitettava alkutarkastukseen mennessä 12 170 euron vakuus luvan ja sen ehtojen noudattamisen turvaamiseksi. Vakuuden on oltava voimassa vähintään yksi vuosi lupa-ajan päättymisen jälkeen. Vakuus palautetaan, kun alue on saatettu lupamääräysten mukaiseen kuntoon ja tämä on todettu loppukatselmuksessa.

18. Jos lupaan perustuva oikeus maa-ainesten ottamiseen siirretään toiselle, on siirrosta viipymättä ilmoitettava lupaviranomaiselle. Luvan aikaisempi haltija vastaa kaikista lupaan liittyvistä velvoitteista, kunnes hänen tilalleen on hakemuksesta hyväksytty toinen.

19. Tämä lupa koskee vain kiviaineksen louhintaa ja murskausta sekä maa-ainesten ottamista. Ottamisalueelle rakennettavien kulkuyhteyksien osalta tulee noudattaa niitä koskevia lakeja ja tehdä tarvittavat ilmoitukset.

Luvan voimassaolo

Lupa on myönnetty 10 vuoden määräajaksi. Lupa-ajan laskenta alkaa ympäristölupaviranomaisen päätöspäivämäärästä. Jos toiminta muuttuu

oleellisesti suhteessa ympäristöriskeihin, on toiminnalle haettava uusi ympäristölupa.

Ratkaisun perustelut ja ELY-keskuksen lausunnon huomioon ottaminen

Maa-aineslain (555/1981) mukaan lupa maa-ainesten ottamiseen on myönnettävä, jos asianmukainen ottamissuunnitelma on esitetty eikä ottaminen ole ristiriidassa maa-aineslain 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa. Asiaa harkittaessa on otettava huomioon myös lupamääräysten vaikutus. Ottamisalue ei sijaitse luokitetulla pohjavesialueella, eikä sen läheisyydessä, joten toiminnasta ei aiheudu pohjaveden laadun tai antoisuuden vaarantumista.

Ottamisalueella ei ole merkittäviä kauneusarvoja tai erikoisia luonnonesiintymiä eikä maa-ainesten otto turmele kaunista maisemakuvaa tai aiheuta huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa. Kanniston alueelle on tuulivoimapuistojen hankesuunnittelun yhteydessä tehty luontoselvitys, jonka on laatinut FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy (FCG 2019). Suunniteltu ottamisalue kuuluu inventoituun alueeseen ja sijaitsee sen pohjoisosassa. Luontoselvityksessä suunnitellulta ottamisalueelta ei löydetty arvokkaita luontokohteita tai luontotyypikokonaisuuksia. Lähin arvokas LUO-kohde on Marjakangas E noin 0,8 kilometrin etäisyydellä. Muihin LUO-kohteisiin on yli kilometrin etäisyys.

Halsualla ei ole valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Lähin maakunnallisesti arvokas maisema-alue on noin kuuden (6) kilometrin etäisyydellä oleva yhtenäinen kivikkoalue Töppösen luolikot. Suunnitellulla ottamisalueella ei sijaitse maakunnassa tehtyjen inventointien mukaan valtakunnallisesti arvokkaita kivikoita eikä kallioita.

Ottamisalue on haja-asutusaluetta, jolla ei ole asemakaavaa. Alueella on voimassa yleiskaava ja alue on kaavassa varattu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi. Kaavan mukaan alueelle voidaan sijoittaa myös haja-asutusluonteista asuin-, elinkeino-, palvelu-, virkistys- yms. rakentamista sekä niiden tarvitsemia rakennuksia, rakenteita, verkostoja, yhteysväyliä ym. Kaavamerkintä ei estä maa-ainesten ottoa.

Suunniteltua ottamisaluetta ei ole määritetty linnustollisesti arvokkaaksi kohteeksi tai merkittäväksi lepakoiden lisääntymisalueeksi (FCG 2019). Alueella ei myöskään ole havaittu liito-oravia tai viitasammakkoa.

Halsualla esiintyy silmälläpidettävää metsäpeuraa. Metsäpeura ei ole luonnonsuojelulain 49 §:ssä tarkoitettu EU:n luontodirektiivin IV a -liitteessä tarkoitettu tiukasti suojeltu laji, vaan luontodirektiivin II-liitteen laji, joiden suojelemiseksi on osoitettava erityisen suojelutoimien alueita, joita ovat käytännössä Natura 2000-suojeluverkoston alueet. Kymmenen (10) vuoden seuranta-aikana suunnitellun ottamisalueen lähetyvillä on satunnaisesti liikkunut metsäpeuroja, mutta ne eivät pääsääntöisesti ole jääneet alueelle

pitkäksi aikaa. Metsäpeuran vasomisrauhan varmistamiseksi, louhostoimintaan liittyvät räjäytysrajoitukset vasomisaikana katsottiin kuitenkin tarpeellisiksi.

Suuri etäisyys lähimpiin häiriintyviin kohteisiin huomioiden toiminnan ei ole katsottu tarvitsevan melu- ja pölytarkkailua.

Kun toiminnassa noudatetaan lupahakemuksissa, ottamissuunnitelmassa, lupamääräyksissä sekä näissä mainituissa valtioneuvoston asetuksissa esitettyjä suojaustoimia, ei ottamistoiminta rakennus- ja ympäristölautakunnan näkemyksen mukaan aiheuta vaaraa ympäristölle tai luonnolle.

Maa-aineslain mukaan lupaviranomainen voi asettaa maisemointi- ja lupamääräysten noudattamiseksi vakuuden. Halsuan maa-aineslupaviranomainen tasapuolisen kohtelun vuoksi vaatii vakuutta kaikkiin maa-aineslupiin. Vakuuden taso on louhinnassa 3 000 euroa/hehtaari sekä 0,01 euroa/k-m³, mistä tässä tapauksessa tulee lupamääräyksissä vaadittu 12 170 euroa. Vakuutta voidaan maisemoinnin etenemisen mukaisesti tai muusta erityisestä syystä hakemuksesta alentaa. Luvanhaltija/maanomistaja on kuitenkin vakuuden riittävydestä huolimatta vastuussa muun muassa maisemoinnin loppuunsaattamisesta.

ELY-keskuksen lausunto ja sen liitteenä olevat yleisohjeet on otettu huomioon lupamääräyksissä 1–4 ja 6–15. Rakennus- ja ympäristölautakunnan näkemyksen mukaan alueelle jo tehdyt selvitykset ovat riittävät, joten uusi luontoselvitys on katsottu tarpeettomaksi. Alueelle on tehty tuulivoimapuistohankkeen yhteydessä luontoselvitys, joka piti sisällään direktiivilajit, arvokkaat luontokohteet ja linnustoselvityksen (FCG 2019). Myös luontovaikutusten arviointi suhteessa metsäpeuraan katsottiin tarpeettomaksi. Metsäpeura kuuluu Metsästyslain (1993/615) 5 §:n mukaan riistaeläimiin, eikä sitä suoraan koske luonnonsuojelulain (1996/1096) 39 §:n tarkoitetut lajirauhoitusta koskevat säännökset. Metsäpeura ei ole luonnonsuojelulain 49 §:ssä tarkoitettu luontodirektiivin liitteessä IV a tarkoitettu tiukasti suojeltu laji.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on valituksessaan ensisijaisesti vaatinut päätöksen kumoamista ja hakemuksen hylkäämistä ja toissijaisesti asian palauttamista uudelleen käsiteltäväksi.

Perusteluiden osalta ELY-keskus on viitannut lupahakemuksesta antamaansa 30.3.2021 päivättyyn lausuntoon ja todennut lisäksi seuraavaa:

Valituksessa on viitattu maa-aineslain 3 §:n 1 ja 3 momenteissa lausuttuun. Alueelle olisi tullut laatia luontoselvitys. Hakemuksessa esitetyn tiedon perusteella on ollut vaikea arvioida hankkeen luontovaikutuksia luontotyyppeihin tai lajistoon. Ilman asianmukaista luontoselvitystä ei ole voitu poissulkea mahdollisuutta, etteikö hankkeesta aiheutuisi maa-aineslain 3 §:n mukaisia haittoja. Ottamispaikkojen sijoittamista ja ottamisen järjestämistä

ei ole mahdollista järjestää ilman asianmukaista luontoselvitystä siten, että vaikutukset luontoon ja maisemakuvaan jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Valituksessa on viitattu ympäristönsuojelulain 49 §:n.

Päätöksessä on todettu, että maa-ainesten ottamisalue on mukana Halsuan tuulivoimapuistohankkeen yhteydessä tehdyssä luontoselvityksessä (FCG 2019). Kyseinen luontoselvitys on laadittu laajaa tuulivoimahanketta varten, eikä se ole suoraan sovellettavissa nyt kyseessä olevaan maa-aineksen ottohankkeeseen. Kyseistä luontoselvitystä voidaan hyödyntää soveltuvin osin arvioitaessa ottamisalueen luonnonarvoja, mutta se ei poista tarvetta kohdennetulle luontoselvitykselle.

ELY-keskus, Luonnonvarakeskus sekä Metsähallitus ovat tuoneet edellä mainitun tuulivoimahankkeen yhteydessä esille lausunnoissaan alueen merkitystä Suomenselän metsäpeurakannan keskeisenä lisääntymis- ja kerääntymisalueena. Metsäpeuran huomioiminen nyt kyseessä olevalla alueella perustuu osaltaan Natura 2000 -alueiden luonnonarvojen turvaamiseen. Metsäpeura mainitaan suojeluperusteena kyseessä olevaa ottamisaluetta ympäröivillä Hanganneva-Säästöpiirinneva, Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsien, Linjalamminkankaan, Linjasalmennevan ja Pilvinevan Natura 2000 -alueilla.

Luonnonsuojelulain 64 a §:n mukainen Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevien luonnonarvojen heikentämiskiello tulee huomioida lupaharkinnassa. Vaikka edellä mainitut Natura 2000 -alueet sijoittuvat usean kilometrin etäisyydelle ottamisalueesta, tulee alueen metsäpeurapopulaatiota tarkastella kokonaisuutena, jolloin Natura-alueiden ulkopuolella tapahtuvat heikennykset elinympäristössä saattavat aiheuttaa välillisiä vaikutuksia myös Natura-alueilla. Esimerkiksi kulkuyhteydet talvi- ja kesälaidunalueiden välillä saattavat häiriintyä ja aiheuttaa muutoksia metsäpeurojen käyttämiin reitteihin elinympäristöjen välillä. Samoin välillisiä vaikutuksia saattaa aiheutua metsäpeuran vasomisalueiden häiriöistä. Metsäpeura on erittäin arka häirinnälle ja se on riippuvainen häiriöttömien soiden ja metsäalueiden yhdistelmästä erityisesti vasoma-aikaan. Mikäli häiriöitä aiheutuu, saattaa Natura-alueiden käyttö elinympäristönä muuttua tai korvautua laadullisesti heikommalla alueella. Mikäli Natura-alueita ympäröiviltä alueilta poistuu laadukasta elinympäristöä häirinnän tai muun maankäytön vuoksi, voi Natura-alueiden merkitys metsäpeuran elinympäristönä korostua ja johtaa tätä kautta populaatitihentymiin, jotka saattavat heikentää Natura-alueiden laatua metsäpeuran kannalta.

Edellä mainitun tuulivoimahankkeen kaavaluonnosvaiheessa voimalapaikkoja oli sijoitettu nyt kyseessä olevan ottamisalueen läheisyyteen. Tuulivoimapuiston alueelta tehtyjen lisäselvitysten pohjalta kyseiset voimalapaikat kuitenkin poistettiin kaavaehdotusvaiheessa erityisesti metsäpeuraan kohdistuvien haitallisten vaikutusten vuoksi. Metsäpeuraselvityksen perusteella nyt kyseessä olevan ottamisalueen välittömään läheisyyteen sijoittuu mahdollinen vasomisalue, joka perustuu pantapeura-aineistosta saatuun tietoon. Alue on paikannustiheusrasterin perusteella erittäin keskeistä paikallisen metsäpeurapopulaation kannalta.

Ottamisalueesta aiheutuva häiriö tulisi todennäköisesti heikentämään merkittävästi tämän kaavasuunnittelussa huomioidun alueen merkitystä metsäpeuran kannalta.

Kunnan päätöksessä metsäpeura on huomioitu lupamääräyksessä 5, jonka mukaan louhostoimintaan liittyviä räjäytyksiä ei tule toteuttaa 15.5.–15.6. metsäpeuran vasomisajan vuoksi. ELY-keskus toteaa, että vasomisaikaa ei tule tarkastella tiukasti ainoastaan varsinaisena vasan syntymisen ajankohtana, vaan siihen kuuluu kiinteänä osana myös vasojen hoito ja niiden kasvulle välttämättömät kesälaidunalueet. Tämän vuoksi vasomisalueita on tarkasteltu esimerkiksi edellä mainitussa metsäpeuraselvityksessä touko-syyskuussa saatujen paikannustietojen pohjalta. Kalliokiviaineksen ottoon liittyy kiinteästi louhitun kiviaineksen murskaus ja muu käsittely, joka toteutuessaan aiheuttaisi voimakasta häiriötä ympäristöön ja johtaisi alueen välttelyyn metsäpeuran kannalta. Tälle toiminnalle ei ole asetettu rajoitusaikoja metsäpeuralle aiheutuvaa häiriötä ajatellen.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Halsuan kunnan rakennus- ja ympäristölautakunta on valituksen johdosta antamassaan lausunnossa vaatinut valituksen hylkäämistä. Lautakunta on viitannut päätöksensä perusteluihin ja todennut lisäksi muun ohella seuraavaa:

Valituksenalainen päätös perustuu maa-aineslain, maa-aineisten ottamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (926/2005) ja ympäristösuojelulain määräyksiin. Lupaharkinnassa on noudatettu maa-aineslain 3 §:n 1 momentin, ympäristösuojelulain 49 §:n ja luonnonsuojelulain 64 a §:n määräyksiä.

Asiassa on kysymys oikeusharkintaisesta päätöksestä, mikä tarkoittaa, että lupaviranomaisen on myönnettävä maa-aines- ja ympäristölupa, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Lupaharkinnassa ei voida kiinnittää huomiota hankkeen tarpeellisuuteen, tarkoituksenmukaisuuteen taikka hankkeeseen liittymättömiin seikkoihin. Luvan myöntämisen edellytyksiä harkittaessa on otettava huomioon myös luvassa asetettavien lupamääräysten vaikutus, sillä asetettavilla lupamääräyksillä on mahdollista rajoittaa toimintaa lupaedellytysten täyttymisen varmistamiseksi. Hakijalta ei voida edellyttää hakemuksensa tueksi sellaisia selvityksiä, jotka eivät perustu lakiin taikka liity hakijan suunnittelemaan ottamistoimintaan.

Hakija on maa-aineslupahakemuksessa ja maa-ainesten ottoa koskevassa suunnitelmassa osoittanut maa-ainesasetuksen 2 §:ssä säädettyjen perusteiden mukaisesti lupaedellytysten täyttävän antamalla rakennus- ja ympäristölautakunnalle riittävällä tarkkuudella selvitykset hankkeen vaikutuksista alueen luonnonolosuhteisiin ja sekä hankkeen ympäristövaikutuksista. Halsuan kunnan ympäristösihteeri on ennen päätöksentekoa tehnyt kohdealueelle 29.4.2021 maastokatselmuksen, jossa ei havaittu ristiriitaisuuksia hakijan lupahakemuksessa antamien tietojen suhteen.

Toiminnanharjoittajalle on päätöksellä asetettu ympäristönsuojelulaissa edellytetyt lupamääräykset, joita noudattamalla ottamistoiminta ei aiheuta vaaraa ympäristölle tai luonnolle ja mahdollisten haittojen vähentämistä voidaan merkittävästi edistää.

Ottamisalue sisältyy kokonaisuudessaan alueelle vuonna 2019 laadittuun Halsuan tuulivoimahankkeen YVA-menettelyn luontoselvitysalueeseen. Selvityksen yhteydessä alueella on laadittu kasvillisuus- ja luontotyyppiinventointi, linnuston kevät- ja syysmuuttoselvitykset sekä hankealueen pesimälinnustoselvitykset, lepakkoselvitys ja liito-oravaselvitys. Lisäksi selvityksissä on arvioitu eri lajeille potentiaalisia elinympäristöjä. Selvitysten perusteella ottamisalueella ei ole todettu arvokkaita luontokohteita.

Luontoselvityksen ja Halsuan kunnan valvontaviranomaisen 29.4.2021 suorittaman maastokatselmuksen perusteella maa-ainesluvan myöntäminen ei aiheuta todennäköisiä alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia tai merkittävästi heikennä luonnonsuojelulain 65 §:n vastaisesti alueen luontoarvoja. Koska laaditussa poikkeuksellisen laajassa luontoselvityksessä on esitetty tarpeelliset tiedot ympäristövaikutuksista, uudelle selvitykselle ei maa-aineslain 5 §:n 3 momentin perusteella ole ollut tarvetta.

Asiassa tulee lisäksi ottaa huomioon toiminnanharjoittajien yhdenvertainen kohtelu. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus ei aikaisemmin ole edellyttänyt maa-aineslain mukaisen lupaharkinnan yhteydessä erityisen ottamisaluekohtaisen luontoselvityksen teettämistä päätöksenteon perusteeksi.

Maa-aineisten ottamispaikka on sijoitettu ja aineiden ottaminen järjestetty niin, että ottamisen vahingollinen vaikutus luontoon ja maisemakuvaan jää mahdollisimman vähäiseksi ja maa-ainesesiintymää hyödynnetään säästeliäästi ja taloudellisesti eikä toiminnasta aiheudu asutukselle tai ympäristölle vaaraa tai kohtuullisin kustannuksin vältettävissä olevaa haittaa.

Maa-aineiden ottamisalue ei sijaitse suojelualueella eikä alueen maisemaan tai ympäristöön ole muissakaan tehdyissä selvityksissä arvioitu kohdistuvan erityisiä arvoja. Ottamisalueella ei sijaitse maakunnassa tehtyjen inventointien mukaan valtakunnallisesti arvokkaita kivikoita, luonnon ja maisemansuojelun kannalta arvokkaita kallioita tai valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Ottamisalueen soveltuminen yksittäinen eläinlajin, esimerkiksi metsäpeuran, reviiiriksi ei ole este maa-ainesluvan myöntämiselle.

Valituksessa on harhaanjohtavasti esitetty, että Kanniston tuulivoimahankkeen yhteydessä tehty ratkaisu, jolla ottamisalueen läheisyydessä olleet voimalapaikat on poistettu, olisi perustunut erityisesti metsäpeuraan kohdistuviin haitallisiin vaikutuksiin. Kaavaratkaisu on perustunut kokonaisharkintaan, jossa on huomioitu muun muassa välke, metsäpeuralle aiheutuvat vaikutukset ja nykyiset ja tulevat luonnonsuojelualueet. Lopullinen alue vastaa paremmin myös maakuntakaavan tuulivoima-alue-rajauksia (tv). Tuulivoimarakentamisen rajautuminen tuulivoimayleiskaava-alueen ulkopuolelle maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa prosessissa ei tarkoita, että maa-aineiden ottaminen tai jokin muu toiminta alueella olisi poissuljettua.

Kanniston ja Honkakankaan tuulivoimahankkeita koskevia valituksen liitteinä olevia Metsähallituksen ja Luonnonvarakeskuksen lausuntoja ei tule ottaa asian arvioinnissa huomioon, koska ne eivät liity valituksen kohteena olevaan maa-ainesten ottolupaan. Ottopaikka sijaitsee 2,7 kilometrin päässä Kanniston ja 5,3 kilometrin päässä Honkakankaan kaava-alueen rajasta.

Kanniston ja Honkakankaan tuulivoimakaavoihin liittyen muun muassa metsäpeuraan kohdistuvien vaikutusten arviointi on vuoden 2020 jälkeen päivitetty ja asiassa on laadittu uusi kaavaehdotus. ELY-keskus on todennut kaavasta antamassaan lausunnossa, että päivitetty metsäpeuraselvitys on antanut lisätietoa, jota ei aiemmin ollut saatavilla. Tiedon perusteella tuulivoimahankkeen on voitu katsoa olevan toteuttamiskelpoinen myös maakuntakaavassa esitettyjen suunnittelumääräysten suhteen. Tuulivoimakaavat on hyväksytty Halsuan kunnanvaltuustossa 11.11.2021.

Metsäpeura kuuluu metsästyslain 5 §:n mukaan riistaeläimiin eikä sitä koske luonnonsuojelulain 39 §:n lajirauhoitusta koskevat säännökset. Suojelustatukseltaan metsäpeura on silmälläpidettävä laji eikä sisälly Suomessa rauhoitettujen tai uhanalaisten lajien luetteloon. Suomenselän metsäpeurakanta on ollut useamman vuoden nousujohteinen ja viimeisimmän Luonnonvarakeskuksen laskennan mukaan kanta on edelleen kasvussa.

Metsäpeura ei myöskään ole luonnonsuojelulain 49 §:ssä tarkoitettu luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettu tiukasti suojeltu laji vaan kuuluu luontodirektiivin liitteessä II (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin, joiden suojelemiseksi on osoitettava erityisten suojelutoimien alueita. Metsäpeuran varsinainen suojelu toteutetaan Natura 2000 -alueilla. Näin ollen esimerkiksi kaavoituksellisena lähtökohtana asiassa on, että keskeisin suojelukeino Suomenselän metsäpeurakannan turvaamisessa on Natura 2000 -alueiden perustaminen ja riittävien etäisyyksien jättäminen tuulipuistojen ja Natura 2000 - alueiden välille, ei sen sijaan metsäpeuran elinpiirien laajempi suojelu Natura 2000 -alueiden ulkopuolella. Saman lähtökohdan tulee koskea myös maa-ainesten ottolupia.

Ympäristöministeriön maa-aineisten ottamista koskevassa ohjeessa (2020:24) todetaan, että mikäli suunniteltu maa-ainesten ottamisalue sijaitsee Natura 2000 -alueella tai sen välittömässä läheisyydessä, on luvan hakijan arvioitava ottamisen Natura 2000 -alueen suojeluperusteisiin kohdistuvat vaikutukset luonnonsuojelulain 65 §:n edellyttämällä tavalla. Maa-aineslupahakemuksen mukainen ottamisalue ei sisälly eikä sitä ole tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon. Ottamisalueelta Natura-alueille on useamman kilometrin etäisyys. Hangasneva-Säästöpiirinnevan Natura 2000 -alueen etäisyys ottamisalueesta on 10,6 kilometriä, Kotkanneva ja Pikku Koppelon metsien 4,9 kilometriä, Linjalamminkankaan 11,2 kilometriä, Linjasalmennevan 11,4 kilometriä ja Pilvinevan 14,6 kilometriä. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualue ei myöskään ole lupahakemuksesta antamassaan lausunnossa edellyttänyt Natura-arvioinnin laatimista.

Maa-ainesten ottaminen tapahtuu lyhtyaikaisesti ja kausittaisesti. Lisäksi vasomisajalle 15.5.–15.6. on annettu räjäytystoimet kieltävä lupamääräys.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on aiemmin ehdottanut muiden lähialueen maa-aineslupahakemuksien lausunnoissaan nimenomaan maa-ainesten ottoon liittyvien räjäytysten rajoittamista metsäpeurojen vasomisaikaan.

Lupaharkinnassa Natura-alueen ja maa-ainesten ottamisalueen välisellä etäisyydellä tai edes louhoksen olemassaololla ei sinänsä ole ratkaisevaa merkitystä. Kyseessä on pienialainen maa-ainesten ottaminen, joka tapahtuu etäällä Natura 2000 -alueista. Vuonna 2019 alueelle tehdyn laajan luontoselvityksen perusteella tarkasteltavana olevan suppean ottamisalueen haitallisuutta metsäpeurojen vasomiseen ei voida osoittaa eikä sen voida arvioida olevan vähäistä suurempi saatikka merkittävä.

Valituksen perusteluissa on viitattu 15.6.2020 päivättyyn Honkakankaan ja Kanniston tuulivoimapuistojen metsäpeuraan kohdistuvien vaikutusten arviointiselvitykseen. Kyseinen raportti on päivitetty 12.5.2021 ja päivitetyn selvityksen karttojen perusteella luvan mukainen maa-ainesten ottamisalue ei sijaitse metsäpeuran vasomisalueella (raportin kuva 6). Maa-ainesten ottamisalue ei myöskään sijaitse varsinaisen Suomenselän metsäpeurapopulaation ydinalueella (raportin kuva 5). Päivitetystä raportista on lisäksi todettu seuraavaa: *”Laaditussa metsäpeuraselvityksessä rajatut vasomisalueet ja pikkuvasa-ajan laidunalueet kattavat jopa yli 13 % koko Keski-Pohjanmaan maakunnan maapinta-alasta ja yli neljäsosan koko tarkastellun yhteisvaikutusalueen pinta-alasta. On huomattava, että lähtökohtaisesti ei ole mahdollista saattaa tuulivoimatoiminnan – tai muun maankäytön ulkopuolelle useiden neliökilometrien kokoisia alueita tai merkittävää osaa maakunnan pinta-alasta. Laaditun selvityksen perusteella metsäpeurojen merkittävimmät vasomisalueet ja pikkuvasa-ajan ruokailualueet sijoittuvat jo perustetuille Natura-alueille, jotka ovat keskeisiä alueita metsäpeuran suojelun kannalta.”*

Hakija on esittänyt maa-aineslupaa koskevan hakemuksen yhteydessä riittävällä tarkkuudella ympäristövaikutuksen arvioinnin tulokset. Hakija on tutustunut alueelle vuonna 2019 tehtyyn laajaan luontoselvitykseen ja arvioinut mahdollista haitan muodostumista. Hakijan esittämät perusteet ovat käsitelty 12.05.2021 rakennus- ja ympäristölautakunnan kokouksessa kaikilta osin. Asian käsittely on perustunut kunnassa ja lautakunnassa käsittelyssä olleeseen luotettavaan, riittävään ja objektiiviseen informaatioon. Rakennus- ja ympäristölautakunta on käyttänyt luontoselvityksen osalta asiassa tarkoituksenmukaisuusharkintaa, joka on perustunut hallintolain 6 luvun säännösten mukaisesti lakiin ja katsonut, että alueella jo tehtyjen riittävien selvitysten perusteella uusi luontoselvitys olisi ollut tarpeeton. Kun otetaan huomioon laaditut selvitykset, maa-ainesten ottamisalueen pieni koko suhteessa metsäpeuran vasomis- ja laidunalueisiin, suuri etäisyys Natura-alueisiin, metsäpeuran suojelustatus sekä lupamääräysten mukaiset rajoitukset, maa-ainesten ottamisluvalla ei ole haitallisia vaikutuksia metsäpeuraan tai merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Natura 2000 -alueisiin.

Lautakunta on liittänyt lausuntoonsa hallinto-oikeudelle toimitettuihin hakemusasiakirjoihin liitettyjen selvitysten lisäksi muun muassa FCG

Suunnittelu ja tekniikka Oy:n täydennetyt 12.5.2021 päivätyn metsäpeuraan kohdistuvien vaikutusten arvioinnin.

Halsuan kunnanhallitukselle ja kunnan terveysuojeluviranomaiselle on varattu mahdollisuus vastineen antamiseen valituksesta. Vastineita ei ole annettu.

Luvan hakija on valituksen ja siitä annetun lausunnon johdosta antamassaan vastineessa vaatinut, että valitus hylätään. Suunnitellulla murskealueella on kaksi suurta metsäpalstaa, joihin ei ole tieyhteyttä olemassa. Naapuritilojen kanssa on sovittu tien tekemisestä, koska palstoilla on tarve tehdä hoitohakkuuta ja ojituksia. Maa-ainekset tiehen saataisiin päätöksen kohteena olevalta kallioalueelta. Alueella ei ole metsäpeurojen vasomis- ja ydinalueita, vaikka peurat ajoittain alueella liikkuvatkin. Peurat myös tottavat ihmisiin ja koneisiin. Lähistöllä olevalla toisella murskealueella on kesäisin nähty metsäpeuroja koneiden varjossa. Peurakanta on lisäksi kasvussa. Päätöksen kumoaminen vaikuttaisi luvan hakijan päätoimisen maa- ja metsätalouselinkeinon harjoittamisen edellytyksiin ja kansalliseen omavaraisuuteen.

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on lausunnon ja vastineen johdosta antamassaan vastaselityksessä todennut, että Halsuan kunnan rakennus- ja ympäristölautakunta on myöntänyt luvan maa-aineksen louhintaan ja murskaukseen ilman varsinaista luontoarvojen tarkastelua tukeutuen ainoastaan ympäristösihteerin alueelle tekemään maastotarkastukseen, joka keskittyi päätöksen kirjauksen perusteella alueen kasvillisuuskartoitukseen.

Suunnitellun ottamisalueen ympäristö on ollut esillä myös Honkakankaan ja Kanniston tuulivoimahankkeen yhteydessä, jolloin alueen luonnonarvojen kannalta merkittäväksi tekijäksi todettiin alueella sijaitseva metsäpeuran vasomisalue. Tuulivoimahankkeen viranomaisneuvotteluissa tämän todettiin olevan yksi merkittävä syy, joka johti suunnitellun ottamisalueen läheisyydessä sijaitsevien tuulivoimapaikkojen poistamiseen lopullisesta kaavaehdotuksesta. Hyväksytty Kanniston tuulivoimakaava-alue sijoittuu nyt yli 2,7 km etäisyydelle suunnitellusta ottamisalueesta ja samalla riittävän etäälle vasomisalueesta. Edellä olevien seikkojen vuoksi ELY-keskus on kaavalausunnossaan todennut, että tuulivoimahanke on toteuttamiskelpoinen myös maakuntakaavassa esitettyjen suunnittelumääräysten suhteen, jotka edellyttävät metsäpeuran huomioimista hankkeiden jatkosuunnittelussa.

Vasomisaikaan kuuluu kiinteänä osana myös vasojen hoito ja niiden kasvulle välttämättömät kesälaidunalueet. Tämän vuoksi vasomisalueita on tarkasteltu täydennytyssä metsäpeuraselvityksessä touko-syyskuussa saatujen paikannustietojen pohjalta. Heinäkuussa tehtyjen paikannusten perusteella nyt kyseessä oleva hankealue on keskeistä pikkuvasa-alueita.

Suomen metsäpeurakanta koostuu Kainuun ja Suomenselän osapopulaatioista, joiden lisäksi lajia on pyritty palauttamaan myös Lauhanvuoren kansallispuiston sekä Seitsemisen kansallispuiston alueille. Kainuun kanta

koostuu noin 830–850 talvehtivasta yksilöstä, mutta kanta on edelleen vain noin puolet 2000-luvun alun huippuvuosista. Myös Venäjän puolella kanta on suhteellisen pieni ja sitä uhkaa muun muassa salametsästys. Suomenselän metsäpeurakanta on sen sijaan Euroopan ja samalla koko maailman ainoa elinvoimainen populaatio, jota kuitenkin uhkaa erityisesti tuulivoimatuotanto sekä muut häiriötä aiheuttavat hankkeet, joiden takia lajille soveltuvat elinympäristöt hupenevat.

Suurin osa Suomen metsäpeurakannasta elää suojelualueiden ulkopuolella. Luonnonvarakeskus on todennut muun muassa Halsuan Honkakankaan ja Kanniston ehdotusvaiheen kaavaselostuksesta antamassaan lausunnossa 14.6.2021, etteivät pelkät Natura 2000 -alueet pysty ylläpitämään metsäpeuran suotuisan suojelun tasoa. Sopivien vasomisalueiden huetessa, voi hitaasti lisääntyvän lajin populaation kasvu taantua. Suomella on erityisvastuu metsäpeuran suojelusta, sillä lajia ei esiinny muualla maailmassa Venäjän Karjalaa lukuun ottamatta. Tämä nostaa kaikkien todettujen lisääntymisalueiden arvoa ja merkitystä. On epäselvää, voidaanko metsäpeuralle merkittäviä lisääntymis- ja laidunalueita pitää ympäristönsuojelulaissa tarkoitettuna erityisenä luonnonolosuhteena. Joka tapauksessa luontoarvoja voidaan ympäristönsuojelulain nojalla suojella silloin, kun ne vaarantuvat päästöjen vuoksi eli esimerkiksi toiminnan melusta.

Luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen arviointimenettely koskee Natura 2000 -alueiden luonnonarvoja ja ELY-keskuksen antamalla lausunnolla on siinä luonnonsuojelulain 65 § 2 momentin mukaisesti keskeinen merkitys. ELY-keskuksen tietoon ei ole saatettu, että hankkeen yhteydessä olisi laadittu luonnonsuojelulain 65 § 1 momentissa tarkoitettu Natura-arvio. Menettelytapa, jossa hankkeiden ja suunnitelmien vaikutuksia luonnonarvoihin ei arvioida asianmukaisesti lupaharkintavaiheessa, vaan laajemmat selvitykset ja perustelut laaditaan vasta valitusprosessin aikana, on kyseenalainen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus valituksen muilta osin hyläten muuttaa lupamääräystä 5 seuraavasti (muutokset *kursiivilla*):

”5. Louhostoimintaan liittyviä räjäytyksiä, *louhintaa ja murskausta* ei tule suorittaa 1.5.–31.7. metsäpeuran vasomisajan ja *vasojen kesälaidunajan* vuoksi.”

Perustelut

Sovellettavia oikeusohjeita

Maa-aineslain 1 §:n 2 momentin mukaan ainesten ottamisessa on tämän lain lisäksi noudatettava, mitä muualla laissa säädetään. Lupa-asiaa ratkaistaessa ja muuta viranomaispäätöstä tehtäessä on lisäksi noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa (1096/1996) ja sen nojalla säädetään.

Maa-aineslain 3 §:n 1 momentin mukaan tässä laissa tarkoitettuja aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu: 1) kauniin maisemakuvan turmeltumista; 2) luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista; 3) huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa; tai 4) tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen, jollei siihen ole saatu vesilain mukaista lupaa.

Pykälän 4 momentin mukaan ottamispaikat on sijoitettava ja ainesten ottaminen järjestettävä niin, että ottamisen vahingollinen vaikutus luontoon ja maisemakuvaan jää mahdollisimman vähäiseksi ja että maa-aineseesiintymää hyödynnetään säästeliäästi ja taloudellisesti eikä toiminnasta aiheudu asutukselle tai ympäristölle vaaraa tai kohtuullisin kustannuksin vältettävissä olevaa haittaa.

Maa-aineslain 5 §:n 1 momentin mukaan lupaa haettaessa on ainesten ottamisesta ja ympäristön hoitamisesta sekä, mikäli mahdollista, alueen myöhemmästä käyttämisestä esitettävä ottamissuunnitelma. Tämä ei kuitenkaan ole tarpeen, jos hanke laajuudeltaan ja vaikutuksiltaan on vähäinen. Ottamissuunnitelman sisällöstä ja rakenteesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 2 momentin mukaan suunnitelmaa laadittaessa on tarvittavassa laajuudessa selvitettävä vallitsevat luonnonolosuhteet, ainesten määrä ja laatu sekä hankkeen vaikutukset ympäristöön ja luonnonolosuhteisiin.

Maa-aineslain 6 §:n 1 momentin mukaan lupa ainesten ottamiseen on myönnettävä, jos asianmukainen ottamissuunnitelma on esitetty eikä ottaminen tai sen järjestely ole ristiriidassa 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa. Asiaa harkittaessa on otettava huomioon myös lupamääräysten vaikutus.

Maa-aineslain 11 §:n 1 momentin mukaan ainesten ottamista koskevaan lupaan on liitettävä määräykset siitä, mitä hakijan on noudatettava hankkeesta aiheutuvien haittojen välttämiseksi tai rajoittamiseksi, jolleivät sanotut seikat käy ilmi ottamissuunnitelmasta.

Pykälän 3 momentin mukaan lupamääräyksiä voidaan lisäksi antaa: 1) ottamiseen liittyvistä laitteista ja liikenteen järjestämisestä erityisesti pohjaveden suojelemiseksi; 2) ajasta, jonka kuluessa tämän pykälän nojalla määrätyt toimenpiteet on suoritettava; sekä 3) muista hankkeesta aiheutuvien haittojen välttämiseksi tai rajoittamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä.

Ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 2 b kohdan mukaan tässä laissa tarkoitetaan *ympäristön pilaantumisella* sellaista päästöä, jonka seurauksena aiheutuu joko yksin tai yhdessä muiden päästöjen kanssa haittaa luonnolle ja sen toiminnolle.

Ympäristönsuojelulain 44 §:n 1 momentin mukaan toimivaltaisen lupaviranomaisen on annettava ympäristölupaa koskeva hakemus tiedoksi

julkisella kuulutuksella noudattaen, mitä hallintolain 62 a §:ssä säädetään. Kuulutus ja hakemusasiakirjat on kuitenkin oltava nähtävillä vähintään 30 päivän ajan.

Ympäristönsuojelulain 48 §:n 2 momentin mukaan ympäristölupa on myönnettävä, jos toiminta täyttää tämän lain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen säännösten vaatimukset.

Pykälän 3 momentin mukaan lupa-asiaa ratkaistaessa on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla säädetään.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n 1 momentin 2 ja 4 kohtien mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa 2) merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa tai 4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista.

Ympäristönsuojelulain 52 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset muista toimista, joilla ehkäistään tai vähennetään ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa.

Pykälän 3 momentin mukaan lupamääräyksiä annettaessa on otettava huomioon toiminnan luonne, sen alueen ominaisuudet, jolla toiminnan vaikutus ilmenee, toiminnan vaikutus ympäristöön kokonaisuutena, ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarkoitettujen toimien merkitys ympäristön kokonaisuuden kannalta sekä tekniset ja taloudelliset mahdollisuudet toteuttaa nämä toimet.

Metsäpeura on luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteessä II tarkoitettu yhteisön tärkeänä pitämä eläinlaji, jonka suojelemiseksi on osoitettava erityisten suojelutoimien alueita (Natura 2000 -alueverkosto).

Luonnonsuojelulain 64 a §:n mukaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää.

Luonnonsuojelulain 65 §:n 1 momentin mukaan, jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Pykälän 2 momentin mukaan muun muassa luvan myöntävän tai suunnitelman hyväksyvän viranomaisen on valvottava, että 1 momentissa tarkoitettu arviointi tehdään. Viranomaisen on pyydettävä arvioinnista lausunto

elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta ja siltä, jonka hallinnassa luonnonsuojelualue on.

Metsästyslain 5 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan metsäpeura on riistaeläin.

Asiassa esitetty selvitys

Asiassa on kyse ympäristönsuojelu- ja maa-aineslain mukaisen luvan myöntämisestä uudelle kalliokiviaineksen ottamis-, louhinta- ja murskaustoiminnalle Halsuan kunnassa kiinteistöillä [REDACTED] ja [REDACTED]. Otettavan kiviaineksen määrä on 92 000 m³ ktr 10 vuoden aikana. Murske käytetään pääasiassa alueen tiestön ja infran rakentamiseen ja kunnossapitoon sekä muuhun rakentamistoimintaan.

Toiminta-alue on kooltaan noin 3,75 hehtaaria ja ottamisalue noin 1,2 hehtaaria. Noin 0,85 hehtaarin kokoinen murskaus- ja varastoalue sijoittuu ottamisalueen eteläpuolelle. Muualle louhoksen ympärille tulee noin 1 hehtaarin verran pintamaiden läjitysalueita.

Toiminta-alue on hakemuksen mukaan metsätalousvaltaista eikä siellä ole erityisiä ympäristöarvoja. Ottamisalue ei sijaitse pohjavesialueella tai sellaisten välittömässä läheisyydessä. Lähin asuttu kiinteistö sijaitsee noin 1,2 kilometrin etäisyydellä toiminta-alueesta. Aluetta lähimpänä oleva luonnonsuojelualue sijaitsee noin 1,5 kilometrin päässä etelässä.

Ottamisalueelle ei ole laadittu asemakaavaa. Alue on merkitty 7.3.2001 vahvistetussa Halsuan yleiskaavassa maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi. Aluetta koskien ei ole tehty merkintöjä ympäristöministeriön 8.2.2012 vahvistamassa Keski-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavassa, jossa on esitetty maa-ainesten ottoa koskevat aluevaraukset. Ympäristöministeriön 22.6.2016 vahvistamassa Keski-Pohjanmaan 4. vaihemaakuntakaavassa on määrätty, että tuulivoima-alueiden ja niihin liittyvien sähkölinjojen ja teiden suunnittelussa on otettava huomioon sekä hankekohtaiset että yhteisvaikutukset metsäpeurojen tärkeimpiin elinympäristöihin ja ehkäistävä merkittävien haitallisten vaikutusten muodostuminen. Erikseen mainittujen tuulivoima-alueiden, joihin myös Honkakankaan ja Kanniston tuulivoimakaavat sijoittuvat, tarkemmassa suunnittelussa tulee turvata riittävä etäisyys metsäpeurojen vasomisalueisiin.

Hakemukseen on liitetty 15.2.2021 päivätty kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma ja 10.2.2021 päivätty Maveplan Oy:n laatima kalliokiven ottamissuunnitelma, jonka liitteenä on esitetty hankkeen sijaintikartta, suunnitelmakartta, leikkauspiirroksot, jälkihoitosuunnitelma ja naapurikiinteistöjä koskevat tiedot. Ottamissuunnitelman mukaan louhintatyö koostuu porauksesta, räjäytyksestä ja kiven rikotuksesta murskaukseen sopivaksi. Suurten lohkaroiden rikotusta tehdään kaivinkoneeseen kiinnitetyllä hydraulisella iskuvasaralla. Louhe siirretään pyöräkuormaajalla tai kaivinkoneella siirrettävään murskauslaitokseen ja edelleen varasto-alueelle. Murskaus suoritetaan siirrettävällä murskauslaitoksella, joka sijoitetaan mahdollisimman lähelle kallioseinämää ja mahdollisimman alhaiselle tasolle

ympäröivään maastoon nähden. Tuotevarastokasat sijoitetaan mahdollisimman lähelle laitosta, jolloin ne toimivat melu- ja pölyesteinä häiriintyvien kohteiden suuntaan. Murskeen siirtoon ja kuormaukseen käytetään pyöräkuormaaajaa ja valmis murske kuljetetaan asiakkaille kuorma-autoilla. Louhintaa ja murskausta tehdään keskimäärin 1–3 vuoden välein toiminta-ajan ollessa noin 2–4 viikkoa kerrallaan. Räjätyskertoja on yleensä yksi louhintakertaa kohden.

Ottamissuunnitelman mukaan alueen eläimistöä tai kasvillisuutta ei ole inventoitu. Maastotutkimuksen yhteydessä suoritetun perushavainnoinnin perusteella alueella ei ole havaittu harvinaisia, uhanalaisia tai suojeltuja kasvi- tai eläinlajeja.

ELY-keskuksen hakemuksen johdosta antamasta lausunnosta antamassaan vastineessa hakija on todennut, että ottamisalue on mukana alueella vuonna 2019 tehdyssä laajassa luontoselvityksessä. Rakennus- ja ympäristölautakunnan hallinto-oikeudelle toimittamiin hakemusasiakirjoihin on liitetty FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:n Kanniston alueen 6.11.2019 päivätty luontoselvitys, jonka mukaan metsäpeura on Suomenselälle tyypillinen laji. Selvityksen perusteella ottamisalueella ei ole arvokkaita luontokohteita tai luontotyyppikokonaisuuksia. Ottamisalue ei ole linnustollisesti arvokas tai merkittävä lepakoiden lisääntymisalue eikä alueella ole havaittu liito-oravia tai viitasammakoita.

Metsäpeura on luontodirektiivin liitteessä II mainittu ja silmälläpidettäväksi luokiteltu laji, jota esiintyy Suomessa kolmessa eri populaatiossa Kainuussa, Suomenselällä sekä Soinin, Ähtärin ja Karstulan alueella.

Metsäpeura on yhtenä suojeluperusteena ottamisaluetta ympäröivillä Hangasneva-Säästöpiirinneva (FI1001010), Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsien (FI1000034), Linjalamminkankaan (FI1001002), Linjasalmennevan (FI1001012) ja Pilvinevan (FI1001001) Natura 2000 -alueilla. Hangasneva-Säästöpiirinnevan Natura 2000 -alueen pinta-ala on 3 550 hehtaaria, Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsien 3 305 hehtaaria, Linjalamminkankaan 461 hehtaaria, Linjasalmennevan 2 656 hehtaaria ja Pilvinevan 3 667 hehtaaria. Karttatarkastelun perusteella Hangasneva-Säästöpiirinnevan Natura 2000 -alueen etäisyys ottamisalueesta on noin 10 kilometriä, Kotkanneva ja Pikku-Koppelon metsien noin 5 kilometriä, Linjalamminkankaan ja Linjasalmennevan noin 11 kilometriä ja Pilvinevan noin 14 kilometriä.

Hallinto-oikeudelle toimitettuihin hakemusasiakirjoihin liitetyn FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:n 19.3.2021 päivätyn kaavaneuvotteluja koskevan muistion (*Halsuan Honkakankaan ja Kanniston tuulivoimapuistojen yleiskaavat – Vaikutukset metsäpeuraan*) mukaan Suomenselän metsäpeurakanta on syntynyt palautusistutuksin, jotka ovat edelleen käynnissä eteläisellä Suomenselällä. Vuonna 2018 kanta on ollut noin 1 450–1 500 yksilöä ja vuonna 2021 noin 2 000 yksilöä.

Metsäpeuran vasomisaika on toukokuun puolivälistä kesäkuun puoliväliin. Vasojen hoitamisen kannalta keskeistä aikaa on lisäksi toukokuun ja heinäkuun välinen kesälaidunaika. Muistion mukaan Suomenselällä vasomista

tapahuu tavallisissa talousmetsissä. Vasomisen jälkeen metsäpeura laiduntaa rehevääkasvuisilla soilla ja niiden reunamilla. Muistion mukaan metsäpeuran kesäaikainen liikkuminen keskittyy Salamajärven kansallispuiston, Linjasalmennevan, Säätöpiirinneva-Hangasnevan ja Multarinmeri-Harjuntakanen-Riitasuon Natura 2000 -alueille. Metsäpeuroja on kuitenkin muistion perusteella vuosien 2011–2017 ja 2020 pantaseurannan yhteydessä havaittu myös ottamisalueen lähetyvillä ja ottamisalueen välittömään läheisyyteen sijoittuu metsäpeuran vasomis- ja ruokailualue.

Rakennus- ja ympäristölautakunnan lausunnon liitteenä olleessa FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:n 12.5.2021 päivätyssä metsäpeuraan kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa on täydennetty aiempaa Honkakankaan ja Kanniston tuulivoimahankkeisiin liittyvää metsäpeuraselvitystä tarkemmilla vasomisalueita koskevilla tiedoilla. Metsäpeuran kesäajan (touko-heinäkuu) liikkumisen ydinalueet eivät arvioinnin perusteella sijoitu ottamisalueelle, mutta alue kuuluu kuitenkin metsäpeuran vasomisalueisiin. Arvioinnissa on todettu, että vasomisalueet ovat laajoja, pääsääntöisesti yli 200 hehtaarin kokoisia alueita. Vasojen kesälaidunalueet ovat muutaman kymmenen hehtaarin kokoisia ja sijaitsevat vasomisalueiden yhteydessä. Metsäpeuran on todettu suosivan samoja vasomisalueita.

Oikeudellinen arviointi

Asiassa on valituksen johdosta arvioitava, onko hankkeen luontovaikutuksista esitetty riittävä selvitys luvan myöntämisedellytysten arvioimiseksi ja ovatko edellytykset maa-aineslain ja ympäristönsuojelulain mukaisen luvan myöntämiselle täyttyneet. Asian ratkaisemiseksi on lisäksi arvioitava, voiko hanke aiheuttaa merkittäviä heikentäviä vaikutuksia läheisten Natura 2000 -alueiden suojeluperusteena olevalle metsäpeuralle.

Hakemuksen mukaan toiminta-alue sijoittuu metsätalouskäytössä olevalle alueelle, jolla ei ole erityisiä luontoarvoja. Halsuan kunnan ympäristösihteeri on ennen päätöksentekoa tehnyt kohdealueelle maastokatselmuksen ja sen perusteella todennut, että hakemuksessa alueen ominaisuuksista esitetyt tiedot pitävät paikkansa. Rakennus- ja ympäristölautakunta on päätöksessään ottanut huomioon muun muassa ELY-keskuksen lausunnossa esille tuodun tiedon metsäpeuran esiintymisestä alueella. Päätöksen perusteluissa on tältä osin viitattu FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:n Kanniston alueen 6.11.2019 päivätyyn luontoselvitykseen ja 19.3.2021 päivätyyn kaavaneuvotteluja koskevaan muistioon, jossa on esitetty tiedot alueella tehtyjen metsäpeuraselvitysten tuloksista. Asiassa on jäänyt epäselväksi, onko rakennus- ja ympäristölautakunta ympäristönsuojelulain 44 §:n 1 momentissa edellytetyllä tavalla kuuluttanut ja pitänyt nähtävillä kyseiset selvitykset. Hallinto-oikeus katsoo, että lupaviranomaisen käytettävissä on kuitenkin tosiasiallisesti ollut riittävät tiedot metsäpeuran esiintymisestä alueella sekä toiminnan vaikutuksista metsäpeurakantaan luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen Natura-arvioinnin tarpeen ja ympäristönsuojelu- ja maa-aineslain mukaisen luvan myöntämisedellytysten arvioimiseksi.

Rakennus- ja ympäristölautakunta on hallinto-oikeudelle antamassaan vastineessa todennut, että lupaharkinnan yhteydessä on arvioitu, ettei luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen Natura-arvioinnin laatiminen ole ollut asiassa tarpeen. Kun otetaan huomioon Hangasneva-Säästöpiirinnevan, Kotkannevan ja Pikku-Koppelon metsien, Linjalamminkankaan, Linjasalmennevan ja Pilvinevan Natura 2000 -alueiden laajuus ja etäisyys suunnitellusta 1,2 hehtaarin suuruisesta ottamisalueesta sekä metsäpeuran vasomis- ja kesälaidunalueiden laajuudesta esitetyt tiedot, hallinto-oikeus pitää epätodennäköisenä, että hakemuksen mukaisesta kalliokiviaineksen ottamis- ja murskaustoiminnasta aiheutuisi merkittäviä heikentäviä vaikutuksia mainittujen Natura 2000 -alueiden metsäpeurakannalle. Myöskään ELY-keskus ei ole valituksessaan vaatinut päätöstä kumottavaksi ja palautettavaksi Natura-arvioinnin suorittamista varten.

Alueen luontoarvoista esitettyjen tietojen perusteella hankkeen muistakaan kuin metsäpeuralle aiheutuvista luontovaikutuksista ei ole ollut tarpeen esittää tarkempaa selvitystä. Hankkeesta ei esitetyn selvityksen perusteella voida katsoa aiheutuvan sellaisia huomattavia tai laajalle ulottuvia vaikutuksia, että maa-ainesten otosta voitaisiin katsoa aiheutuvan maa-aineslain 3 §:n 1 momentissa kiellettyjä seurauksia.

Asiassa esitetyn selvityksen perusteella metsäpeuran vasomis- ja ruokailualueita sijoittuu ottamisalueen välittömään läheisyyteen. Hallinto-oikeus toteaa asiaan liittyvään oikeuskäytäntöön ja alueiden olosuhteista esitettyyn perustuen, että kyseisiä alueita ei voida pitää ympäristönsuojelulain 49 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuina erityisinä luonnonolosuhteina. Rakennus- ja ympäristölautakunta on metsäpeuran vasomisrauhan varmistamiseksi rajoittanut lupamääräyksellä 5 louhustoimintaan liittyviä räjäytyksiä 15.5.–15.6. Kun otetaan toiminnan luonteen ja vaikutusten sekä toiminta-alueen ominaisuuksista esitetyn selvityksen ohella huomioon, että louhintaan liittyvien räjäytysten lisäksi muutakin louhinta- ja murskaustoimintaa voidaan niistä aiheutuvan melun johdosta pitää erityisesti metsäpeuran vasomis- ja kesälaidunajan kannalta häiritsevänä, hallinto-oikeus katsoo ympäristönsuojelulain 52 §:n 1 momentin 6 kohdan perusteella ympäristönsuojelulain 49 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua toiminnasta luonnolle ja sen toiminnoille aiheutuvan haitan ehkäisemiseksi tarpeelliseksi muuttaa lupamääräystä 5 ratkaisusta tarkemmin ilmenevällä tavalla siten, että rajoitus kattaa räjäytysten lisäksi louhinnan ja murskauksen kokonaisuudessaan sekä metsäpeuran vasomisajan lisäksi myös vasojen hoitamisen kannalta keskeisen kesälaidunajan. Hallinto-oikeus on lisäksi määräyksen tosiasiallisen vaikuttavuuden varmistamiseksi pidentänyt suoja-aikaa myös vasomisajan alussa. Hakijan mukaan louhintaa ja murskausta tehdään keskimäärin 1–3 vuoden välein toiminta-ajan ollessa noin 2–4 viikkoa kerrallaan, joten toiminnan ajoittaminen ratkaisun mukaisesti ei ole myöskään toiminnanharjoittajan kannalta kohtuuton vaatimus.

Hallinto-oikeus katsoo, että maa-aineslain ja ympäristönsuojelulain mukaiset edellytykset luvan myöntämiselle ovat annetut lupamääräykset ja hallinto-oikeuden lupamääräykseen 5 tekemä muutos huomioon ottaen täyttyneet. Kun otetaan edellä todetun lisäksi huomioon metsäpeuran kuuluminen

metsästyslain mukaisiin riistaeläimiin, perusteita päätöksen kumoamiselle tai enemmälle muuttamiselle ei valituksen johdosta ole ja valitus on siten muutoin hylätty.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Halsuan kunnanhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen saa hakea muutosta.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään **24.10.2022**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Janne Marttila ja Noora Britschgi sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Kirsti Poikonen. Asian on esitellyt Noora Britschgi.

Asiaa ratkaistaessa on toimitettu äänestys. Äänestyslausunto on päätöksen liitteenä.

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Päätös maksutta

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue
Halsuan kunnan rakennus- ja ympäristölautakunta

Halsuan kunnan terveydensuojeluviranomainen

Halsuan kunnanhallitus

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto,
Ympäristölupavastuualue

Suomen ympäristökeskus

Tuomioistuimen yhteystiedotVaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh.: 029 56 42780Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

Dnro 20778/03.04.04.04.23/2021
Liite Vaasan hallinto-oikeuden päätökseen 16.9.2022 970/2022

ÄÄNESTYSLAUSUNTO

Lainoppinut hallinto-oikeustuomari Janne Marttila:

Hylkään valituksen. Perustelen kantaani seuraavasti:

Sovellettujen oikeusohjeiden ja asiassa saadun selvityksen osalta viittaa edellä päätöksessä esitettyyn.

Oikeudellisten johtopäätösten osalta olen samaa mieltä metsäpeuraa koskevasta selvityksestä, luonnonsuojelulain 65 §:n arvioinnin laatimisen tarpeesta, ympäristönsuojelulain 49 §:n 1 momentin 4 kohdan erityisestä luonnonolosuhteesta, toiminnan vaikutuksettomuudesta mainittujen Natura 2000 -alueiden metsäpeurakannoille ja hakemuskulutuksesta edellä päätöksessä lausutusta.

Metsäpeuran vasomis- ja kesälaidunajan laajemman rajoittamisen osalta totean, että metsäpeura on luontodirektiivin II-liitteen mukainen laji, joka kuuluu metsästyslain mukaisiin riistaeläimiin, ja jonka suojelustatus on silmälläpidettävä.

Metsäpeuran suojelemiselle erityisen suojelutoimien alueiden, käytännössä Natura 2000-suojeluverkostoon kuuluvien alueiden, ulkopuolella ei ole luonnonsuojelulain mukaisia perusteita. Metsäpeuraa ei voida myöskään asettaa ympäristönsuojelulain 52 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaisella lupamääräykseen tai ympäristönsuojelulain 49 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisen luvan myöntämisen edellytyksiin liittyvällä ympäristön pilaantumisen ehkäisemisellä erilaiseen asemaan muuhun ympäristöön nähden Natura 2000 -alueiden ulkopuolella, koska ympäristönsuojelulain 52 §:n 3 momentin mukaan toiminnan vaikutus ympäristöön tulee arvioida kokonaisuutena ja tässä tapauksessa kyse ei ole ympäristönsuojelulain 49 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista merkittävästä muusta seurauksesta.

Maa-aineslain ja ympäristönsuojelulain mukaiset edellytykset luvan myöntämiselle ovat valituksen alaisessa päätöksessä annetut lupamääräykset huomioon ottaen täyttyneet. Perusteita päätöksen kumoamiselle tai muuttamiselle ei valituksen johdosta ole ja valitus tulee siten hylätä.

Vakuudeksi

Noora Britschgi

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

- Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava
- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
 - päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
 - peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
 - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
 - vaatimusten perustelut
 - mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite:	Korkein hallinto-oikeus PL 180, 00131 Helsinki
Sähköposti:	korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi
Käyntiosoite:	Paasivuorenkatu 3, 00530 Helsinki
Puhelin:	029 56 40200
Faksi:	029 56 40382
Aukioloaika:	arkipäivisin klo 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:
<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>